

CZU: 343.71(498)

TENDINȚE ȘI FACTORI DETERMINANȚI AI FURTURILOR ÎN ROMÂNIA

Vitalie IONAȘCU,

*doctor în drept, conferențiar universitar,
decan al Facultății Drept, Administrație, Ordine și Securitate Publică
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI
ORCID: 0000-0001-6976-615X*

Ana LAZĂR-TRANDAFIRA,

*doctorandă, Școala doctorală „Științe penale și drept public”
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI,
consilier juridic al Direcției de asistență socială Oțelu Roșu
din cadrul Primăriei Oțelu Roșu, România
ORCID: 0009-0006-5714-3506*

Rezumat

Furturile constituie o problemă semnificativă în societatea din România, având repercusiuni negative asupra economiei, ordinii publice și vieții de zi cu zi a cetățenilor. Aceste infracțiuni afectează diverse sectoare ale societății, inclusiv industria, comerțul, mediul rural și urban, generând o atmosferă de nesiguranță și tensionare între indivizi. Desigur, în ciuda unei ușoare scăderi în trendul infracțiunilor de furt, se observă persistența unui sistem amplu de factori care contribuie la această infracțiune.

Determinanții apariției și evoluției lanțului causal al furtului la nivelul întregii societăți sunt influențați de tendințe nefavorabile în economie, survenite în contextul crizei, instabilității politice, deficiențelor în domeniul social-spiritual și lacunelor în educație, alături de o abordare formal-birocratică față de indivizi.

Cuvinte-cheie: furturi, infracționalitate, proprietate, siguranță publică, România, factori determinanți, criminalitate, economic, patrimonial.

Summary

Thefts represent a significant issue in Romania, with negative impacts on the economy, public order, and the daily lives of citizens. These crimes affect various sectors of society, including industry, commerce, rural and urban environments, creating an atmosphere of insecurity and tension among people. Despite a slight decrease in the trends of thefts, there is still a persistent system of contributing factors to this crime.

The determinants of the occurrence and development of the causal chain of theft at the general societal level are influenced by negative trends in the

economy, stemming from the state of crisis, political instability, deficiencies in the socio-spiritual sphere, and gaps in education, alongside a formal-bureaucratic attitude towards individuals.

Keywords: thefts, criminality, property, public safety, Romania, determining factors, crime, economic, patrimonial.

Introducere. Furturile reprezintă o problemă majoră în România, având un impact negativ asupra economiei, ordinii publice și trăirii cotidiene a cetățenilor. Aceste infracțiuni afectează diverse aspecte ale societății, cum ar fi industria, comerțul, mediul rural și urban, creând o atmosferă de nesiguranță și tensiune între oameni. Prezentul articol își propune să identifice și să analizeze tendințele și factorii determinanți ai furturilor în România, utilizând date științifice și informații de la instituțiile responsabile de aplicarea legii.

În primul rând, cercetarea se concentrează asupra tendințelor furturilor în ultimii ani, cu scopul de a evidenția schimbările în modul în care aceste infracțiuni au evoluat de-a lungul timpului. Sunt analizate ratele de furturi în diferite regiuni ale țării, tipurile de bunuri furate și modalitățile de operare ale infractorilor. De asemenea, se investighează eventuala legătură dintre anumite perioade sau evenimente și creșterea sau scăderea numărului de furturi.

Furtul este considerat o infracțiune și este incriminat la nivelul legislației penale.

În România, furtul este definit ca fiind acțiunea prin care o persoană sustrage fără drept bunurile mobile ce aparțin altei persoane, cu intenția de a dobândi aceste bunuri sau de a le folosi în mod injust. Furtul este considerat o infracțiune și este sancționat de lege în majoritatea țărilor lumii. El poate fi clasificat în funcție de modul de executare (furt simplu, furt calificat), în funcție de cuantumul prejudiciului sau de obiectul sustras (sustragerea fizică a unui obiect sau a banilor, precum și fraudă sau manipulare electronică pentru a obține acces și control asupra bunurilor altcuiva).

Reglementarea juridică a furtului în România se găsește în Codul Penal, Titlul II Infracțiuni contra patrimoniului, Capitolul I, Articolul 228: „(1) Luarea unui bun mobil din posesia sau detenția altuia, fără *consimțământul* acestuia, în scopul de a și-l însuși pe nedrept, se pedepsește cu *închisoare* de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) Fapta constituie furt și dacă bunul aparține în *întregime* sau în parte făptuitorului, dar în momentul săvârșirii acel bun se găsea în posesia sau detenția legitimă a altei persoane.

(3) Se consideră bunuri mobile și *înscrisurile*, energia electrică, precum și orice alt fel de energie care are valoare economică” [1, art. 228].

Incriminarea penala a furtului se referă la procesul prin care o persoană este acuzată și judecată pentru săvârșirea infracțiunii de furt. În majoritatea sistemelor de drept, inclusiv în România, furtul este considerat o infracțiune și este pedepsit conform legislației penale. Pentru ca o persoană să fie considerat vinovată de furt, trebuie să fie demonstrat că au existat elementele constitutive ale infracțiunii, cum ar fi: intenția de a lua bunul, lipsa dreptului de a-l lua și dobândirea posesiei acestuia.

Procesul de incriminare penală a furtului începe de obicei cu o plângere depusă de victima presupusului furt. Autoritățile încep cercetările și adună probe care să susțină acuzația. În acest scop, pot fi folosite înregistrări video, declarații ale martorilor, expertize tehnice sau orice altă dovadă relevantă.

Dacă există suficiente probe care susțin acuzațiile, autoritățile pot decide să trimită cazul în fața instanței. În cadrul procesului, acuzatorul va trebui să demonstreze în mod convingător vinovăția persoanei acuzate de furt. Pe de altă parte, persoana acuzată va avea dreptul să se apere și să prezinte probe sau mărturii în sprijinul nevinovăției sale.

Pedepsele pentru furt variază în funcție de legea penală din fiecare țară și pot varia în funcție de gravitatea furtului, valoarea obiectelor furate și alte circumstanțe relevante. Acestea pot include amenzi, pedepse cu închisoarea sau o combinație a ambelor. De asemenea, pedeapsa poate fi influențată și de factori precum intenția, valoarea bunurilor furate și antecedentele penale ale inculpatului.

Practica judiciară în domeniul furturilor cuprinde ansamblul de hotărâri și interpretări formulate de instanțele de judecată în contextul infracțiunilor de furt. Aceasta influențează modul în care legile sunt puse în aplicare și factorii care sunt ponderați în timpul examinării unui caz de furt în cadrul procesului judiciar. În ceea ce privește datele statistice cu privire la infracțiunile de furt și furt calificat, prevăzute la art. 228, 229, 230 Cod penal [1], conform raportărilor înregistrate de Poliția Română, în perioada 2020 - 10 luni 2023, se observă o ușoară scădere, de la an, la an. (vezi tabelul nr. 1 și 2)

Tabelul nr. 1 Extras din situația statistică a sesizărilor de natură penală (România) [2]

	10 luni 2023	2022	2021	2020
1. FURTUL - TOTAL (art. 228, 229, 230 CP)	88668	108475	104629	112867
a. din locuințe	12120	15373	15956	18060

b. din curți, anexe gospodărești, gospodării	6401	8492	8340	9978
c. din societăți comerciale	17680	20341	17511	18645
d. de bunuri culturale mobile din biserici, muzee, alte locuri de păstrare a obiectelor de patrimoniu	26	35	31	34
e. din magistrale de transport produse petroliere	21	27	18	12
f. din vagoane	68	78	52	61
g. de bagaje, de la călători S.N.C.F.R., aeronaval	152	171	152	126
h. de componente de la vagoane	16	19	20	17
i. furt de componente de la infrastructura de transport	156	210	180	149
j. de la bordul navelor, aeronavelor (altele decât de la pasageri)	5	8	9	8
k. de ambarcațiuni	21	18	23	24
l. de motoare de ambarcațiuni	27	34	26	33
m. din buzunare, poșete, geți, etc.	5591	7116	7118	7308
n. de și din case de bani	11	7	10	13
o. de și din bancomate, automate de schimb valutar	36	51	53	45
p. din autovehicule - total	5432	7329	7622	8799
q. de componente din exteriorul auto (oglinzi, ștergătoare, roți)	1493	2782	3673	2814
r. de plăcuțe de înmatriculare auto	641	780	736	831
s. de auto	1176	1418	1448	1500
t. de biciclete, trotinete, mopede	3541	n/d	n/d	n/d
u. de arme	6		1	5
v. de animale - total	1644	2048	1939	2527
w. de păsări	522	662	739	1383
x. prin folosirea ilegală a cărții de credit sau cardurilor	13	14	18	24
y1. de metale feroase (altele decât componente de la infrastructura de transport)	225	395	360	285

y2. de metale neferoase (altele decât componente de la infrastructura de transport)	84	105	92	64
z. de produse agricole de pe câmp	1216	1465	1299	1680
aa. alte infracțiuni de furt	30344	39407	37204	38442

Tabloul nr. 2 Extras din situația statistică a sesizărilor de natură penală (România)[2].

PRIVIND UNELE FAPTE PENALE STRADALE	10 luni 2023	2022	2021	2020
1. FURTUL - TOTAL (art. 228, 229, 230 CP)	14632	19588	20092	17850
a. Furt din societăți comerciale - total	403	734	705	764
b. Furt de și din bancomate	8	15	23	18
c. Furt din buzunare, poșete, geți	2746	3494	3680	3710
d. Furt de auto - total	580	702	778	748
e. Furt de auto - total	3599	5046	5394	5849
f. Furt de componente din exteriorul mașinii (oglinzi, ștergătoare, roți, etc.)	1111	2162	2852	2060
g. Furt de plăcuțe de înmatriculare	456	585	567	623
h. Alte infracțiuni de furt	5729	6850	6093	4168

În al doilea rând, studiul analizează factorii determinanți ai furturilor în România.

Elaborarea și realizarea unui sistem eficient de măsuri de combatere a furturilor este posibilă doar în baza cunoașterii cauzelor și condițiilor categoriei respective de infracțiuni. La soluționarea problemei determinării furturilor este important a stabili care sunt cauzele și condițiile săvârșirii acestor infracțiuni. Cercetătoarea N. F. Kuznețova [3, p. 39] susține: „cauzele infracțiunilor patrimoniale după conținutul lor întotdeauna sunt social-psihologice” [4]. Drept cauză este considerată lăcomia care „poate avea mai multe aspecte: a dobândi prin aviditate, aviditate-parazitară, aviditate de serviciu, cupiditate ușuratică” [4].

Factorii determinanți social-economici sunt apreciați drept condiții ce

favorizează săvârșirea infracțiunilor de acaparare. Totodată, este necesar a menționa că cauzalitatea criminalității poate fi cercetată la nivel social-general sau filosofic, de grup sau sociologic și de comportament infracțional individual sau psihologic. Factorii determinanți ai criminalității generale, ai anumitor categorii de infracțiuni și ai anumitor infracțiuni, cu toate că se află într-o legătură reciprocă, nu sunt totuși identici. Prin urmare, este important a evidenția factorii determinanți ai furturilor ca fenomen social de masă (totalitatea infracțiunilor respective comise pe un anumit teritoriu, într-o anumită perioadă de timp) și furtul concret ca act criminal individual care își are mecanismul său social-psihologic.

Furtul, considerat ca un fenomen social de amploare, izvorăște din interacțiunea complexă a factorilor sociali, economici și socio-psihologici. În esență, cauzele infracțiunilor asociate derivă dintr-un aspect social-psihologic numit aviditate, ce apare ca urmare a contradicției sociale dintre nevoile conștientizate ale indivizilor și limitările reale în satisfacerea acestora. Astfel, în contextul social general, cauzalitatea infracțiunilor patrimoniale se dezvoltă prin intermediul unui sistem de cauze și efecte în care contradicțiile socio-economice generează aviditatea, iar aceasta, la rândul său, conduce la săvârșirea infracțiunilor contra proprietății. În acest sens se consideră că „contradicțiile social-economice sunt cauze ale avidității, iar în raport cu infracționalismul – doar condiții, deoarece nu duc în mod inevitabil la comiterea atentatelor criminale” [4]. Profesorul rus A. B. Saharov, în contextul problemei abordate, afirmă simplu că „existența anumitor condiții nefavorabile în sfera profesională, în viața de zi cu zi sau în timpul liber, precum și imperfecțiunea acestor condiții, nu implică neapărat generarea inevitabilă a criminalității”. Legătura dintre aceste condiții și comportamentul antisocial uman este mult mai complicată și poartă un caracter indirect, deoarece între ele și infracțiune stă omul concret cu o întreagă varietate de particularități moral-psihologice și alte trăsături personale care influențează asupra conduitei. Cu alte cuvinte, această legătură este probabilă [5, p. 162-164].

Condițiile care facilitează apariția și desfășurarea lanțului bicauzal al furtului la nivelul societății generale sunt influențate de tendințele negative din economie, generate de starea de criză, instabilitatea politică, deficiențele în sfera social-spirituală și lacunele în educație, alături de o atitudine formal-birocrațică față de indivizi. În mod deosebit, merită menționate aspecte precum accentuarea inechității patrimoniale, creșterea șomajului, inflația, reducerea capacităților de producție, creșterea prețurilor, diminuarea veniturilor reale ale cetățenilor, sărăcirea majorității populației, extinderea activităților ilegale în afaceri, predominanța valorilor materiale în detrimentul celor spirituale, precum și răspândirea ideilor populiste, cu accent egalitar

și propuneri de confiscare (practicarea „jefuirii ceea ce a fost deja jefuit”).

Una dintre condițiile de bază este sărăcia, care poate fi definită în termeni absoluți drept lipsa resurselor necesare pentru satisfacerea nevoilor de subzistență.

Sărăcia poate fi definită și în termeni relativi, ca o situație de deprivare relativă multiplă: materială, socială, culturală (educațională), politică, de mediu fizic de viață. Prin acumularea și persistența dezavantajelor, indivizii ajung să fie excluși din societatea în care trăiesc.

La nivel individual, cauza furturilor rezidă în trăsăturile moral-psiho-logice negative ale personalității, care generează motivele comiterii infracțiunilor și, în consecință, încurajează individul să obțină avantaje materiale fără a depune efort în muncă. Cercetările efectuate indică că formarea motivațiilor pentru furt are la bază respingerea normelor sociale și morale de conduită, precum și deficiențe în structura nevoilor individuale, dezvoltarea insuficientă sau absența abilităților de orientare a comportamentului către valori spirituale și interese colective. Motivațiile pentru comiterea furturilor prezintă un conținut variat, influențat de nevoile materiale predominante în personalitate.

În acest context, educația joacă un rol crucial, exercitând un impact pozitiv asupra existenței umane din multiple perspective. Aceasta nu doar furnizează cunoștințe, ci și contribuie la dezvoltarea abilităților sociale și la formarea de noi conexiuni interpersonale, aspecte vizibile cu claritate în sfera educațională.

Prin urmare, educația reprezintă un bun care consolidează dezvoltarea integrală a ființei umane în diverse aspecte ale vieții sale. Din acest motiv, absența accesului la educație exercită un impact negativ asupra nivelurilor intelectuale, emoționale și sociale, contribuind la dezvoltarea unor trăsături moral-psiho-logice negative ale personalității.

Prin urmare, în literatura de specialitate se observă că trăsăturile moral-psiho-logice negative ale personalității pot lua naștere în special sub influența următoarelor condiții:

- atmosfera nefavorabilă din cadrul familiei (manifestată prin atitudinea negativă a părinților sau a altor membri ai anturajului apropiat față de proprietatea străină, orientarea exclusiv către valori materiale, existența viziunilor egoiste, prevalența tendințelor de a obține prin lăcomie, toleranța față de infracțiunile patrimoniale, comportamentul sever cu copiii, contribuind astfel la excluderea acestora din nucleele familiale);

- distorsionarea relațiilor de muncă și de educație (neintegrarea indivizilor în sfera muncii și în învățământ, nivelul scăzut al disciplinei la locul de muncă și în studii, absența spiritului gospodăresc și a controlului la locul

de muncă, neaplicarea măsurilor corespunzătoare față de cei vinovați de încălcări disciplinare);

- nivelul scăzut al dotării tehnice a mijloacelor de protecție a locuințelor și a locurilor de depozitare;
- absența unui control asupra persoanelor străine aflate în spațiile de odihnă, sanatorii, pensiuni, hoteluri, cămine, curți;
- dimensiunile extinse ale comerțului, în special în locurile neautorizate, creează un context favorabil pentru valorificarea bunurilor și a valorilor dobândite prin mijloace ilegale;
- comportamentul ușuratic, nepăsător, nechibzuit al cetățenilor, care îi expune ca potențiale victime ale infracțiunilor, etc.;
- activitatea suboptimală a organelor de ordine publică, deficiențele în organizarea investigațiilor, nerespectarea specializării grupurilor operative de anchetă, neglijarea evidenței criminalistice și insuficiența noilor mijloace tehnico-științifice, precaritatea asigurării materiale a forțelor de ordine, numărul semnificativ de concedieri ale colaboratorilor, diminuarea autorității instituțiilor legale în societate.

Consumul de droguri și de alcool este un alt factor specific contemporanității care poate determina săvârșirea furturilor prin mai multe mecanisme. Aceste substanțe pot afecta judecata, inhibițiile și comportamentul general al unei persoane. Una dintre consecințele consumului de droguri și alcool este scăderea inhibițiilor unei persoane. Prin reducerea inhibițiilor, persoana poate deveni mai puțin susceptibilă să se gândească la consecințele negative ale furtului, ceea ce poate determina cu ușurință săvârșirea acestuia. În același context, substanțele psihoactive pot afecta capacitatea de a lua decizii raționale și de a evalua consecințele acțiunilor, ceea ce poate duce la decizii impulsive, inclusiv săvârșirea furturilor.

În același registru de idei, poate fi menționat drept factor determinant al furturilor nevoia de finanțare a dependenței de droguri sau de consum de alcool. Persoanele dependente de droguri sau alcool pot săvârși furturi pentru a-și satisface nevoile financiare urgente legate de procurarea substanțelor pe care le consumă.

Unele studii au arătat că „din interviurile cu reprezentanți ai poliției, de la secțiile de poliție, de la formațiunile specializate antidrog, din structurile specializate ale poliției (sociologi care analizează fenomenul criminalității) se poate menționa faptul că un procent important dintre cei care comit infracțiuni contra patrimoniului (furturi din locuințe, din autoturisme, din magazine) și infracțiuni cu violență contra persoanelor (tâlhării) sunt și consumatori de droguri” [6, p. 65].

Consumul cronic de droguri sau alcool poate contribui la o predispo-

ziție către comportament delincvent și la o atitudine mai puțin responsabilă față de lege și moralitate.

Este important să se înțeleagă că nu toți cei care consumă droguri sau alcool săvârșesc furturi, iar factorii sociali, economici și individuali joacă un rol semnificativ în determinarea comportamentului infracțional.

O altă influență semnificativă, în perspectiva noastră, o reprezintă atitudinea formal-birocratică față de cetățeni și insuficiențele în sistemul de justiție. Justiția reprezintă coloana vertebrală a oricărei societăți democratice. Există o conexiune strânsă între statul de drept, acceptarea valorilor și principiilor acestuia și încrederea în justiție. Pentru ca cetățenii să aibă încredere, profesioniștii din sistemul juridic trebuie să demonstreze credibilitate prin comportamentul lor, adoptând o conduită profesională exemplară, fără loc de critici.

Corupția în justiție poate aduce atingere celor mai importante valori sociale, având în vedere faptul că sistemul juridic este conceput tocmai pentru a asigura respectarea supremației legii, ceea ce presupune inclusiv urmărirea penală și judecarea faptelor de corupție.

Corupția reprezintă folosirea abuzivă a puterii publice, în scopul satisfacerii unor interese personale sau de grup. Ca act antisocial, corupția este foarte frecvent întâlnită în societate și este deosebit de gravă deoarece favorizează interesele unor particulari, mai ales în aria economică, afectând interesele colective prin: însușirea, deturnarea și folosirea resurselor publice în interes personal, ocuparea unor funcții publice prin relații preferențiale, încheierea unor tranzacții prin eludarea normelor morale și legale.

Corupția vizează un ansamblu de activități imorale, ilicite, ilegale realizate nu numai de indivizi cu funcții de conducere sau care exercită un rol public, ci și de diverse grupuri și organizații, publice sau private, în scopul obținerii unor avantaje materiale sau morale sau unui statut social superior prin utilizarea unor forme de constrângere, șantaj, înșelăciune, mituire, cumpărare, intimidare.

Printre cauzele care favorizează apariția corupției se regăsesc: slăbirea autorității statului datorită ineficienței instituțiilor acestuia, degradarea nivelului de trai al indivizilor, lipsa unor valori sociale însoțită de alterarea respectării principiilor morale, lipsa unei reforme la nivelul instituțional și legislativ care să fie în concordanță cu condițiile socio-economice [7].

În **concluzie**. Prin investigarea acestor factori, se încearcă identificarea măsurilor și politicilor care ar putea contribui la diminuarea furturilor și îmbunătățirea siguranței publice în România. În cadrul acestei cercetări, folosim metode științifice, cum ar fi analiza statistică a datelor, analiza regresiei și tehnici de cercetare calitativă, pentru a obține rezultate relevante. Am

colectat și analizat datele privind furturile disponibile în rapoartele poliției și în alte surse oficiale, precum și informații obținute din interviuri cu polițiști, experți în combaterea criminalității și specialiști criminaliști.

Astfel, obiectivul nostru este de a contribui la dezvoltarea unor măsuri eficiente de prevenire și combatere a furturilor în România. Aceste măsuri pot include dezvoltarea poliției de proximitate, întărirea colaborării între instituțiile responsabile de aplicarea legii, educație și sensibilizare publică, creșterea pedepselor pentru infractori și promovarea unei justiții eficiente și transparente.

Articolul nostru se bazează pe o abordare științifică riguroasă, furnizând informații utile și relevante pentru factorii de decizie, precum și pentru specialiștii din domeniul crimelor și justiției penale. Sperăm că rezultatele obținute în urma acestui studiu vor contribui la reducerea furturilor și îmbunătățirea securității publice în România.

Referințe bibliografice

1. <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/223635> (accesat la data de 30.11.2023).
2. Scrisoarea Direcției Cazier judiciar, statistică și evidențe operative a Inspectoratului General al Poliției Române al Ministerului Afacerilor Interne din România, cu nr. 713.921/CJ/S4/07.12.2023.
3. Kuznețova N. F. — „Criminologia“, Ed. Literatura Juridică, Moscova, 1988.
4. <https://pdfcoffee.com/download/teza-meafurtul-pdf-free.html>, accesat la data de 22.11.2023.
5. Gladchii Gheorghe. Unele aspecte privind analiza criminologică și prevenirea furturilor în RM, analele științifice ale USM, nr.4, anul 2000.
6. Raport național privind situația drogurilor, România: Noi evoluții, tendințe și informații detaliate cu privire la temele de interes european, 2006. Disponibil: https://www.emcdda.europa.eu/system/files/media/publications/documents/389/NR2006roro_85432.pdf (accesat: 23.11.2023).
7. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Corupție> (accesat la data de 30.11.2023).